

บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
Preschool Teacher's Roles in Child Protection in School under the
Office of Bangkok Primary Educational Service Area

ฉัตรทริกา อยู่ดี

นิสิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: chuttarika.yd@gmail.com

ปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์

อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail: tpattamasiri@hotmail.com

Chuttarika Yoodee

Student, Curriculum and Instruction,

Faculty of Education, Chulalongkorn University

Panutsorn Jaruchainiwat

Lecturer, Curriculum and Instruction,

Faculty of Education, Chulalongkorn University

รับเข้า: 4 สิงหาคม 2563 แก้ไข: 10 สิงหาคม 2563 ตอรับ: 26 สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลและให้การศึกษา ด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว และด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูประจำชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.94 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด คือ ด้านการดูแลและให้การศึกษา ($\bar{x}=4.72$, $SD=0.09$) รองลงมา คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก

และครอบครัว ($\bar{x}=4.39$, $SD=0.05$ และด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x}=4.17$, $SD=0.07$) ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านการดูแลและให้การศึกษา ในองค์ประกอบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด และองค์ประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็กมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ในองค์ประกอบการดำเนินการช่วยเหลือเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด และองค์ประกอบการรายงานและส่งต่อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ในองค์ประกอบการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัวมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด และองค์ประกอบการสร้างความร่วมมือกับนักวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ: อนุบาล บทบาทครู การปกป้องคุ้มครองเด็ก

Abstract

The purpose of this research was to study preschool teacher's roles in child protection in 3 aspects, which were child care and education, helping child and family and collaboration with other professionals. The samples were 123 preschool teachers in school under the Office of Bangkok Primary Educational Service Area. The research instrument was a questionnaire form. The data was analyzed using frequency distribution, percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The research results founded that preschool teacher's roles in child protection in all 3 aspects performance at a high level. The highest score was child care and education ($\bar{x}= 4.72$, $SD= 0.09$), followed by helping child and family ($\bar{x}= 4.39$, $SD= 0.05$) and collaboration with other professionals ($\bar{x}=4.17$, $SD=0.07$), respectively. When considering each aspect, the research results showed that: 1) High-quality care and education: the highest mean was high-quality education, and the lowest mean was management of promoting child well-being activities. 2) Helping child and family: the highest mean was child help operation, and the lowest mean was reporting and referral. 3) Collaboration with other professionals the highest mean was promoting partnership with family, and the lowest mean was building collaboration with professionals.

Keywords: preschool, teacher's roles, child protection

บทนำ

เด็กทุกคนควรได้รับสิทธิ์ในการปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรง การถูกทำร้าย การถูกละเลยทอดทิ้ง และการแสวงหาประโยชน์ (เกษณี จันทร์ตระกูล และ ภูษาศรี วิลาศ, 2555) การถูกกระทำ

รุนแรง การถูกล่วงละเมิด และการถูกทอดทิ้ง ส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งในด้านร่างกาย พัฒนาการ และความสามารถในการเรียนรู้ และอาจส่งผลเสียในระยะยาวจนกระทั่งเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หรืออาจทำให้เด็กต้องเสียชีวิต (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2558) ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยกำหนดเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่เด็กทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และได้มีการจัดตั้งศูนย์วิกฤติและศูนย์คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรบวจขึ้นในทุกจังหวัด แต่การบริการคุ้มครองเด็กในศูนย์เหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าถึงเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเป็นระบบมากนัก เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์ที่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอ (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2562)

การที่เด็กรู้สึกปลอดภัย ได้รับความรัก และได้รับการปกป้องจากอันตรายทุกรูปแบบ จะทำให้เด็กมีโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กจึงจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ในการเติบโต (Creedan, 2008) ครูอนุบาลเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กทรงจากครอบครัว และมีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษาและเลี้ยงดูเด็กด้วยความรัก ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย ครูอนุบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการปกป้องคุ้มครองเด็กและมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาทารุณกรรมเด็ก (Child Matters, 2019) แต่ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการลงโทษด้วยความรุนแรงไม่ใช่วิธีการละเมิดสิทธิเด็ก ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ.2548 กระทรวงศึกษาธิการได้ห้ามการลงโทษของครูด้วยความรุนแรง เช่น การตี ไปแล้วก็ตาม แต่ผลการสำรวจยังพบว่า ครูจำนวนมากยอมรับว่าไม่ทราบวิธีอื่นที่จะใช้ในการดูแลพฤติกรรมและสร้างวินัยให้แก่เด็กได้นอกจากการลงโทษที่ครูมองว่าเป็นการลงโทษที่มาจากความหวังดี และเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการควบคุมเด็กในชั้นเรียน เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการชั้นเรียนที่ได้ผลทันที (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้มีการจัดทำคู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยระบุบทบาทครูในการปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียน ไว้ดังนี้ 1) ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา และมีความรู้ 2) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) จัดสิ่งแวดล้อมและเฝ้าระวังปัจจัย/พื้นที่เสี่ยงด้านสังคมรอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียน 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและนอกชั้นเรียน 5) ดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขณะอยู่ในสถานศึกษา 6) ส่งเสริมให้พ่อแม่และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา 7) ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กนักเรียน 8) สร้างเครือข่าย/ประสานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน 9) มีเครื่องมือในการติดตามสถานะเด็กนักเรียน 10) ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน และ 11) รายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นอกจากนี้ National Association for the Education of

Young Children (2009) ได้ระบุถึงบทบาทของนักวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัยในการป้องกันการละเมิดและการทอดทิ้งเด็กเพิ่มเติมดังนี้ 1) การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัวเด็ก 2) การส่งเสริมมาตรฐานที่เป็นเลิศในหลักสูตรการจัดการศึกษา 3) การจัดหาบริการที่หลากหลายแก่ครอบครัว 4) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเด็ก 5) การสร้างความร่วมมือกับนักวิชาชีพ และ 6) การทำความเข้าใจกฎหมายและข้อตกลงทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการรายงาน ในกรณีที่สงสัยว่ามีการละเมิด

ผลการศึกษาของ Breyer and McPhee (2015) พบว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง เช่นในสังคมเมือง จะมีอัตราการล่วงละเมิดเด็กสูงกว่าพื้นที่เขตชนบท จากข้อมูลของสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร (2562) ได้ระบุว่า ในปี พ.ศ.2561 กรุงเทพมหานครมีสถิติการเกิดความรุนแรงในเด็กอายุระหว่าง 0-15 ปี เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2560 (สำนักพัฒนาสังคม, 2562) ในกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล จำนวน 35 โรงเรียน และได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ พ.ศ.2557 จนถึงปัจจุบัน ในการดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน เนื่องจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและแก้ปัญหาเด็กในสังคมไทย จึงได้จัดทำคู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสังกัดเพื่อให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษาใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานในการช่วยเหลือดูแล คุ้มครองและเยียวยาเด็กนักเรียนได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น และการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยดังกล่าว แสดงถึงความสำคัญของบทบาทครูในการปกป้องคุ้มครองเด็ก แต่บทบาทของครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กยังไม่พบการรายงานอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีสำรวจบทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ด้านการดูแลและให้การศึกษาค้นคว้า ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว และด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมบทบาทในการปกป้องคุ้มครองเด็กของครูอนุบาล และสามารถตอบสนองต่อการล่วงละเมิดเด็กได้ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

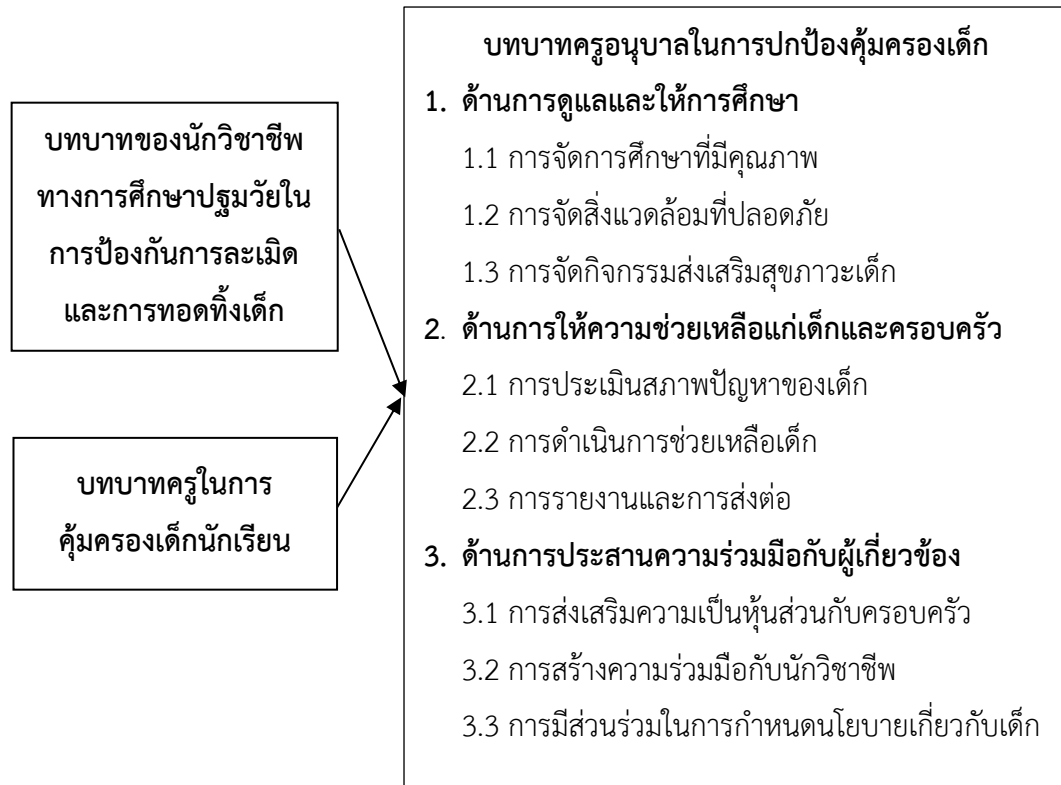
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลและให้การศึกษาค้นคว้า ด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว และด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ กรอบแนวคิดใน

การวิจัยอาศัยตามบทบาทของนักวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัยในการป้องกันการละเมิดและการทอดทิ้งเด็กของ National Association for the Education of Young Children (2009) และบทบาทครูในการคุ้มครองเด็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 170 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 123 คน โดยคำนวณสัดส่วนตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ จำนวนขนาดตัวอย่าง 123 คน จากนั้น ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีจับสลากโรงเรียน และใช้จำนวนครูอนุบาลทั้งโรงเรียนเป็นตัวอย่าง ได้ครูอนุบาลจำนวนทั้งสิ้น 123 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสาร และกรอบแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมคำตอบ จำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาวิชา ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน จำนวนนักเรียน รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองเด็กในห้องเรียน ประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการ ปกป้องคุ้มครองเด็ก ตอนที่ 2 บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก เป็นแบบมาตราประมาณ ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดูแลและให้การศึกษา แก่เด็ก จำนวน 12 ข้อ และ 2) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก จำนวน 12 ข้อ 3) ด้านการประสาน ความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ข้อ โดยกำหนดความหมายแต่ละระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย

3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการปกป้องคุ้มครองเด็กของครูอนุบาล (ประคอง กรรณสูต, 2542) ดังนี้

4.51–5.00 หมายถึง การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึง การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายถึง การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายถึง การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง การปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับบทบาท ของครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้าง เนื้อหาและข้อคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อที่ ประึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องกับเนื้อหา ถ้า $IOC > 0.50$ ถือว่าข้อความนั้นวัดได้

สอดคล้องกับเนื้อหา (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2561) โดยแบบสอบถามครูอนุบาลครั้งนี้มีค่าความสอดคล้องแต่ละของอยู่ในช่วง 0.67–1.00 และมีค่า IOC รายฉบับ เท่ากับ 0.94

3. ผู้วิจัยทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วกับครูอนุบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) (ณัฐภรณ์ หลาวทอง, 2561) ผลการวิเคราะห์ปรากฏได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.90 ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ดังนั้นถือว่าเครื่องมือมีความเที่ยง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครู โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครู

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.37 ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.46 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.98 โดยสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามากที่สุด คือ การศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 82.11 ส่วนใหญ่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 36.59 ครูอนุบาลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง 1–10 ปี คิดเป็นร้อยละ 78.05 ส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนตั้งแต่ 151–300 คน ซึ่งจัดเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.72 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองเด็กในห้องเรียนต่อเดือนอยู่ที่ 10,001–20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.80 และครูอนุบาลส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการเรียนในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 83.74

2. บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ในภาพรวมและรายด้าน

บทบาทครูอนุบาล	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก	4.72	0.09	มากที่สุด
1.1 การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ	4.76	0.09	มากที่สุด
1.1.1 การจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	4.84	0.05	มากที่สุด
1.1.2 การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ	4.67	0.05	มากที่สุด
1.2 การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	4.78	0.00	มากที่สุด
1.2.1 การกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็ก	4.79	0.07	มากที่สุด
1.2.2 การจัดพื้นที่ที่ปลอดภัยให้แก่เด็ก	4.78	0.08	มากที่สุด
1.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะเด็ก	4.63	0.22	มากที่สุด
1.3.1 การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน	4.86	0.07	มากที่สุด
1.3.2 การจัดกิจกรรมพิเศษนอกห้องเรียน	4.41	0.18	มาก
2. ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว	4.39	0.05	มาก
2.1 การประเมินสภาพปัญหาของเด็ก	4.53	0.13	มากที่สุด
2.1.1 การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล	4.66	0.13	มากที่สุด
2.1.2 การคัดกรองเด็ก	4.41	0.26	มาก
2.2 การดำเนินการช่วยเหลือเด็ก	4.61	0.17	มากที่สุด
2.2.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่เด็ก	4.78	0.05	มากที่สุด
2.2.2 การให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของเด็กและครอบครัว	4.44	0.07	มาก
2.3 การรายงานและส่งต่อ	4.03	0.25	มาก
2.3.1 การรายงานเด็กที่มีปัญหา	4.28	0.03	มาก
2.3.2 การส่งต่อเด็กไปยังผู้เชี่ยวชาญ	3.78	0.19	มาก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ในภาพรวม และรายด้าน (ต่อ)

บทบาทครูอนุบาล	$\bar{x}$	SD	ระดับ
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง	4.17	0.07	มาก
3.1 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัว	4.54	0.10	มากที่สุด
3.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการปกป้องคุ้มครองเด็ก	4.43	0.09	มาก
3.1.2 การสื่อสารกับครอบครัวเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ	4.64	0.15	มากที่สุด
3.2 การสร้างความร่วมมือกับนักวิชาชีพ	3.60	0.19	มาก
3.2.1 การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองและการช่วยเหลือเด็ก	3.78	0.07	มาก
3.2.2 การสร้างความร่วมมือในการสร้างพลังครอบครัว			
3.3 การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเด็ก	3.41	0.04	ปานกลาง
3.3.1 การให้ความร่วมมือในการสนับสนุนนโยบายเกี่ยวกับเด็ก	4.36	0.28	มาก
3.3.2 การคัดค้านนโยบายที่มีผลเสียต่อสุขภาพเด็กและครอบครัว	4.64	0.18	มากที่สุด
รวม	4.43	0.07	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก มีค่าเฉลี่ยคะแนนปฏิบัติของครูอนุบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, $SD=0.07$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การปฏิบัติของครูอนุบาลในด้านการดูแลและให้การศึกษาเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x}=4.72$, $SD=0.09$) รองลงมา คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว ($\bar{x}=4.39$, $SD=0.05$) และด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x}= 4.17$, $SD=0.07$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการดูแลและให้การศึกษา พบว่า ครูอนุบาลมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติด้านการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.72$, $SD=0.09$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 องค์ประกอบ โดย การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x}=4.76$, $SD=0.09$) รองลงมา คือ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ($\bar{x}=4.78$, $SD=0.00$) และการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็ก ($\bar{x}=4.63$, $SD=0.22$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว พบว่า ครูอนุบาลมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$, $SD=0.05$) เมื่อพิจารณาใน

องค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติของครูอนุบาลอยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบ และระดับมาก 1 องค์ประกอบ โดย การดำเนินการช่วยเหลือเด็กมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x}=4.61$, $SD=0.17$) รองลงมาคือ การประเมินสภาพปัญหาของเด็ก ($\bar{x}=4.53$, $SD=0.13$) และการรายงานและส่งต่อ ($\bar{x}=4.03$, $SD=0.25$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ครูอนุบาลมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, $SD=0.07$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบ พบว่า การปฏิบัติของครูอยู่ในระดับมากที่สุด 1 องค์ประกอบ และระดับมาก 2 องค์ประกอบ โดยการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับครอบครัวมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{x}=4.54$, $SD=0.10$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเด็ก ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.28$) และการสร้างความร่วมมือกับนักวิชาชีพ ($\bar{x}=3.60$, $SD=0.19$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้ การผลการวิจัยเรื่องบทบาทครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็กในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญเพื่อนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการดูแลและให้การศึกษาคู

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการปกป้องคุ้มครองเด็ก พบว่า การปฏิบัติของครูอนุบาลในด้านการดูแลและให้การศึกษาคูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด โดยอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก แสดงให้เห็นว่าการดูแลและให้การศึกษาคูที่มีคุณภาพจะช่วยสนับสนุนครูในการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) ได้ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ว่า สถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานจะต้องมีการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ลงสู่การปฏิบัติ เพื่อมุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนได้เต็มตามศักยภาพ ให้เด็กได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสุขและเหมาะสมตามวัยและมีทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ระบุว่า ครูจะต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพเด็กให้พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กเต็มโตอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็ก รวมทั้งการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กจากอันตรายต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในด้านการศึกษาและสภาพแวดล้อมที่มี

ความปลอดภัย และการดูแลเด็กให้มีส่วนร่วมในการศึกษาและการดูแลสิ่งแวดล้อมเป็นกุญแจสำคัญต่อการสร้างสุขภาพ ปลอดภัย และสุขภาวะที่ดีในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับ National Association for Education of Young Children (2009) ที่ได้กล่าวว่า การดูแลและให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็ก ทั้งในด้านการเรียนการสอนและหลักสูตรที่ให้เด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้จักระมัดระวังภัย และป้องกันตนเองจากสถานการณ์เสี่ยง และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินการปกป้องคุ้มครองเด็ก

2. ด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนคะแนนการปฏิบัติของครูในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ในด้านการให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัว พบว่า ครูอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการในองค์ประกอบกรรายงานและการส่งต่อต่ำที่สุด อาจเนื่องจากการไม่ได้รับการสนับสนุนหรือเห็นด้วยจากผู้บริหาร ความยุ่งยากในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของเด็กและจัดทำรายงานเพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือหน่วยบริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการรายงานที่มีขั้นตอนเยาะและต้องติดต่อกับหลายหน่วยงาน และไม่ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนในการรายงาน เนื่องจากทางสถานศึกษาไม่ได้มีการเผยแพร่กลไกดังกล่าว ทำให้การรายงานของครูนั้นไม่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวไป สอดคล้องกับการศึกษาของ Feng, Huang and Wang (2010) ที่พบว่า ครูที่ไม่เคยรายงานการละเมิดเด็กจะไม่มี ความมั่นใจในการรายงาน เนื่องจากการรายงานมีความยุ่งยากและซับซ้อนและอาจทำให้ตนเองเกิดปัญหา นอกจากนี้ การที่ครูไม่ได้รายงานจะส่งผลกระทบต่อปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ ทำให้เด็กไม่ได้รับการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น และหากเมื่อปล่อยไว้อาจทำให้ปัญหาที่มีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ มุลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2561) ได้ระบุว่า เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงจะส่งผลให้เด็ก รู้สึกหวาดกลัว เหม่อลอย ซึมเศร้า เก็บกด ขาดความไว้วางใจ เสียสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และเกิดเป็นแผลทางใจ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูจากผู้เชี่ยวชาญอาจทำให้ส่งผลกระทบต่อเด็กในระยะยาวได้จนยากจะแก้ไขได้

3. ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูในการปกป้องคุ้มครองเด็ก พบว่า ในด้านการสร้างความร่วมมือกับนักวิชาชีพ ครูอนุบาลมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ในองค์ประกอบการสร้างความร่วมมือในการสร้างพลังครอบครัว พบว่า บทบาทครูในการสร้างความร่วมมือในการสร้างพลังครอบครัวมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติต่ำที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น อาจเนื่องมาจากการไม่ได้ทำงานร่วมกับนักวิชาชีพในการจัดบริการให้แก่พ่อแม่ และเด็กที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักวิชาชีพ และพ่อแม่ เพื่อเสริมพลังครอบครัว เช่น การจัดประชุมให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยการเชิญนักวิชาชีพมาเป็นวิทยากร

อีกทั้งการที่ครูอนุบาลมีโอกาสน้อยในการเข้าร่วมการเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาที่มีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก ทำให้ไม่มีโอกาสได้ทำความรู้จักและสร้างความสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือในการสร้างพลังครอบครัว เนื่องจากเมื่อครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักวิชาชีพ จะนำไปสู่การเป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาชีพและครอบครัวให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันในการส่งเสริมช่วยเหลือ พัฒนาเด็กและครอบครัว เช่นเดียวกับ Bailey, Raspa, and Fox (2012) ระบุว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัวและนักวิชาชีพ โดยมีการรับผิดชอบร่วมกันในการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือเด็ก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเด็กอย่างเต็มกำลัง ตามสิทธิ และความรับผิดชอบที่มีต่อบุตร สะท้อนให้เห็นการเป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกันของครอบครัวและนักวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทยา รุจิเสถียรทรัพย์ (2560) พบว่า การพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ระบบความสัมพันธ์โดยอาศัยความสัมพันธ์ของบุคคลหลายฝ่ายร่วมขับเคลื่อนเพื่อให้สามารถทำงานคุ้มครองเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลพื้นฐานจากแบบสอบถาม ยังพบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการเข้าอบรมหรือสัมมนาน้อยที่สุด โดย ฉันทยา รุจิเสถียรทรัพย์ (2560) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงความสำคัญของการเข้าร่วมอบรมและร่วมมือกับนักวิชาชีพไว้ว่า วิทยากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์การทำงานด้านคุ้มครองเด็กสามารถถ่ายทอดความรู้และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์หรือวิถีชีวิตของผู้เข้าอบรมได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความตระหนักในความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองเด็ก นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นวิทยากรยังสามารถทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาในการปกป้องคุ้มครองเด็กต่อผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลควรจัดอบรมสัมมนาให้แก่ครูเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ สัญญาณการละเมิด การดำเนินการช่วยเหลือเด็กอย่างเหมาะสม และการส่งต่อเด็ก ควรกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือโรงเรียนและผู้ปกครองและการจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจผู้ปกครองเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับเด็ก

2. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองเด็ก และจัดทำคู่มือให้แก่บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรทั่วไปในการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดำเนินช่วยเหลือเด็กได้อย่างถูกต้อง

3. ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างครูและนักวิชาชีพ เนื่องจากการปกป้องคุ้มครองเด็กจะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างครูและนักวิชาชีพในการสร้างพลังครอบครัว การทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักวิชาชีพควรต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กัน เพื่อให้มีการสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการติดต่อประสานงานกันและติดตามความก้าวหน้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างครูอนุบาลและผู้เกี่ยวข้องในการปกป้องคุ้มครองเด็ก
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมให้ความรู้ครูอนุบาลในการปกป้องคุ้มครองเด็ก

เอกสารอ้างอิง

- เกษณี จันทร์ตระกูล และ ภูเขา ศรีวิลาศ. (2555). **คู่มือสำหรับเด็กเกี่ยวกับนโยบายคุ้มครองเด็ก**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2561). **การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทยา รุจิเสถียรทรัพย์. (2560). **การศึกษาเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการพัฒนาาระบบคุ้มครองเด็กให้ครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มเด็กบริเวณชายแดนไทย-พม่า**. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 25(2): 47-68.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546. (2548). **ราชกิจจานุเบกษา**. หน้า 1-28.
- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2561). **ความจริงของเด็กที่ถูกทำร้าย ตอนที่ 2 การบำบัดฟื้นฟูเด็กตามแนวทางมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก**. ค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.thaichildrights.org/articles/article-treat/ความจริงของเด็กที่ถูกทำร้าย>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักพัฒนาสังคม. (2562). **ข้อมูลสถิติความรุนแรงในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2560-2561**. ค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.bangkok.go.th/social/page/sub/13753/สถิติความรุนแรงในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2562). **ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็ก
ระดับชุมชน**. ค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2562, จาก [http://www.unicef.org/
thailand/th/stories/ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็ก](http://www.unicef.org/thailand/th/stories/ประเทศไทยยังขาดความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็ก)
_____ . (2558). **การคุ้มครองเด็ก**. ค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562, จาก
<http://www.unicef.org/Thailand/th/ภารกิจของยูนิเซฟ/การคุ้มครองเด็ก>.
- _____ . (2559). **ผลกระทบความรุนแรงในโรงเรียนต่อเด็กและแนวทางสำหรับโรงเรียนที่เป็นมิตร
กับเด็ก**. ค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก [http://www.unicef.org/thailand/
th/2016/09/violence-against-children-at-school.html](http://www.unicef.org/thailand/th/2016/09/violence-against-children-at-school.html)
- Bailey, D. B., Raspa, M., and Fox, L.C. (2012). *What is the future of family outcomes
and family center Services?*, **Topics in Early Childhood Special Education**,
31: 216-233.
- Breyer, J. R. , and MacPhee, D. (2015). *Community characteristics, conservative
ideology, and child abuse rates*. **Child Abuse & Neglect**, 41: 126-135.
- Child Matters. (2019). **Why is child protection training so important?**. Retrieved on
20th January 2020, from [http://www.childmatters.org.nz/166/child-protection-
training/why-is-training-so-important](http://www.childmatters.org.nz/166/child-protection-training/why-is-training-so-important).
- Creedan, K. (2008). **Brain functioning and dynamics involved in problematic or
abusive behavior**. Master's thesis University of Massachusetts Department of
Education.
- Feng, J., Huang, T., and Wang,C. (2010). *Kindergarten teachers' experience with
reporting child abuse in Taiwan*. **Child Abuse & Neglect**, 34: 1937-1946.
- National Association for the Education of Young Children. (2009). **Where we stand
on child abuse prevention**. Retrieved on 14th December 2019, from
[https:// www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/
resources/position-statements/ChildAbuseStand.pdf](https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/ChildAbuseStand.pdf)
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper
Row Publication.